

فنلاند و گیاهان دارویی

دکتر علیرضا قنادی

گروه فارماکولوژی دانشکده داروسازی و علوم دارویی - دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

بهداشتی-درمانی در آن کشور است. در عرض سی سال اخیر، دسترسی مردم فنلاند به سرویسهای تأمین بهداشت و درمان افزایش یافته و میزان تفاوت در این سرویس دهیها در جوامع شهری و روستائی به حداقل خود رسیده است. نسبت پزشک به بیمار که در سال ۱۹۶۰،

فنلاند یکی از کشورهای حوزه اسکاندیناوی در اروپا می باشد که در چند دهه اخیر به موفقیت های چشمگیری در زمینه های صنعتی و کشاورزی دست یافته است. از جمله موفقیت های قابل توجه فنلاند، پیشرفت صنایع داروسازی و بالا بودن سطح بهداشت و خدمات

۱ به ۱۱۰۰ نفر بود در سال ۱۹۸۰ تبدیل به ۴۵۰ نفر شده و همچنان روند نزولی را طی می‌نماید. مسئله قابل توجه این است که فنلاند بیشترین تعداد داروخانه در سطح کشورهای حوزه اسکاندیناوی را دارد و تقریباً به ازای هر ۶۸۰۰ نفر یک داروخانه در فنلاند موجود است. قیمت دارو در فنلاند بسیار گران است و مصرف

۹۹ در فنلاند عمر متوسط زنان ۸۰ سال و عمر متوسط مردان ۷۰ سال می‌باشد. بیماریهای قلبی - عروقی، خودکشی و سرطان ریه بیشترین علل مرگ و میر را تشکیل می‌دهند. ۶۶

سرانه دارویی هر نفر در سال به بیش از ۱۲۰ دلار بالغ می‌گردد. در فنلاند عمر متوسط زنان ۸۰ سال و عمر متوسط مردان ۷۰ سال می‌باشد. بیماریهای قلبی - عروقی، خودکشی و سرطان ریه بیشترین علل مرگ و میر را تشکیل می‌دهند و به همین خاطر هم بیشترین مصرف دارو از نظر گروههای درمانی با رقم حدوداً ۲۴ درصد کل بازار به داروهای قلبی - عروقی اختصاص یافته است (۱، ۴). ارزش بازار دارویی فنلاند در سال ۱۹۹۵ به مقدار ۸٪ نسبت به سال قبل از آن افزایش یافت و به رقم ۹۷۲ میلیون دلار رسید که ۱۸۲ میلیون دلار آن به محصولات OTC مربوط می‌گردد (۲).

علیرغم بهبود و گسترش خدمات بهداشتی و درمانی در فنلاند و در مقابل طب مدرن و جامعی که در سیستم مراقبتهای اولیه بهداشتی این کشور وجود دارد، عادات و سنت‌های درمانی متفاوتی در این کشور موجود است. این

روشهای درمانی که بر متقاضیان آنها روز به روز افزوده می‌شود، به نام روشهای "طب جایگزین" یا "طب مکمل" معروف هستند. گرچه به نقش، اثر و حیطه این روشهای درمانی در چارچوب طب رسمی فنلاند اشاره‌ی جامعی نگردیده است ولی آنچه که محرز می‌باشد کفایت و کارایی بی‌الای این روشها است. تمایل مردم فنلاند به سمت این روشهای درمانی توسط برخی از محققین بررسی و مطالعه شده است. نتایج یکی از این تحقیقات حاکی است که در حدود ۳۰٪ مردم این کشور در بدو متوسل شدن به روشهای درمانی به روشهای طب جایگزین روی می‌آورند. این روشها شامل استفاده از گیاهان دارویی و داروهای گیاهی، هموپاتی، طب سوزنی، طب فشاری و روشهای فیزیوتراپی و هیپنوتیزم می‌باشد. استفاده از گیاهان دارویی و فرآورده‌های دارویی طبیعی بیش از ۵۵٪ موارد فوق را شامل می‌شود. زنان در فنلاند بیش از مردان به روشهای طب جایگزین تمایل نشان می‌دهند و این در حالی است که این‌گونه روشها در جوامع روستایی با اقبال بیشتری نسبت به جوامع شهری روبرو هستند.

۹۹ افزایش تعداد فروشگاههای تأمین کننده سلامتی با استفاده از گیاهان دارویی در فنلاند، یکی از نشانه‌های گرایش مشتاقانه مردم به سمت گیاهان دارویی است. ۶۶

افراد با طبقه اجتماعی متوسط نیز از طرفداران این روشها می‌باشند. افزایش تعداد فروشگاههای تأمین کننده سلامتی با استفاده از

گیاهان دارویی در فنلاند یکی دیگر از نشانه‌های گرایش مشتاقانه مردم به سمت گیاهان دارویی محسوب می‌شود (۴).

از سوی وزارت کشاورزی فنلاند در مورد کشت گیاهان دارویی اقدامات وسیعی انجام گرفته است. این در حالیست که وسعت جغرافیایی کم و شرایط سخت اکولوژیک فنلاند، وضعیت دشواری در مقابل انجام این کار فراهم نموده است. همکاری واحدهای دانشگاهی کم شمار فنلاند با وزارت کشاورزی این کشور در

●● فنلاند سالانه حدود ۶ میلیون دلار بابت واردات گیاهان دارویی هزینه می‌نماید. از این گیاهان علاوه بر مصرف دارویی، در صنایع غذایی و نوشابه سازی نیز استفاده می‌شود. ●●

زمینه فوق قابل ذکر و تامل می‌باشد. مهمترین و اصلی‌ترین تحقیقات بر روی گیاهان دارویی در گروه فارماکوگنوزی دانشکده داروسازی دانشگاه هلسینکی فنلاند انجام می‌شود. از شروع فعالیت این گروه در سال ۱۹۴۰ میلادی تا به حال بیش از ۵۰۰ مقاله و کتاب در زمینه‌های

مختلف تحقیقاتی گیاهان دارویی توسط اعضای این گروه نوشته شده و به چاپ رسیده است. مسایل مختلف کشت گیاهان دارویی در مناطق سردسیر و بررسی افزایش مواد موثره گیاهی از اهم عناوین تحقیقاتی این مرکز می‌باشد.

حاصل این تلاشها و همکاری سایر مراکز تحقیقاتی در این زمینه باعث گردیده است که هم اکنون بیش از ۱۶۰ هکتار زمین در فنلاند زیر کشت گیاهان دارویی باشد. گیاهان دارویی انیسون، زیره، خردل، شوید و جعفری مهمترین اقلام کشت شده در این زمین‌ها هستند. علاوه بر کشت گیاهان دارویی فوق، فنلاند سالانه در حدود ۶ میلیون دلار بابت واردات گیاهان دارویی هزینه می‌نماید. از این گیاهان علاوه بر مصارف دارویی، در صنایع غذایی و نوشابه سازی نیز استفاده می‌شود (۳).

با توجه به این که واردات دارو و مواد اولیه دارویی فنلاند بیش از صادرات آن است، از استراتژی‌های تحقیقات دارویی فنلاند این است که با گسترش استفاده از روشهای استاندارد طب جایگزین و خصوصاً گیاهان دارویی، حالت تعادل بیشتری بین واردات و صادرات دارویی خود ایجاد نماید (۱، ۴).

منابع:

3. Halva S. Culinary Herbs and Spices of Finland. in: Craker L.E. Simon J.E. Herbs, Spices and Medicinal Plants. Vol 3. Oryx Press. Pgoenix. 1 - 23 (1988).
4. Vaskilampo T. Merilainen P. Sinkkonen S. The Use of Alternative Treatments in the Finnish Adult Population. in Lewith G T. Aldridge D. Clinical Research Methodology for Complementary Therapies. London: Hodder & Stoughton. 1993: 204 - 229

- ۱- منتصری، ع. وضعیت دارویی فنلاند. ماهنامه رازی. ۱۳۶۹؛ ۱(۵): ۵۹-۵۵
- ۲- منتصری، ع. و نصوحی، س. بازار جهانی دارو از نگاه آمار (۱۹۹۵). ماهنامه رازی. ۱۳۷۵؛ ۷(۴): ۴۳-۴۷